

nálady, než aby se mu dostalo té koncentrace, které portrét ve vlastním smyslu slova žádá.

Několik velikých dekorativních panneaux — parky s chůvami a dětmi — ukazují umění Vuillardovo se strany nejšťastnější: to je naplněné rytmem a životem linie i prostoru, duchaplné a vzletné při náležitě hutnosti.

Posléze několik krajin, které jsou sama esence a sám básnický charme, sama sugesce a sám pel. Z toho, co jest tu zhuštěno umění a ducha na čtverečném decimetru, mohly by žít celé kilometry maleb našich průměrných těžkopádných krajinářů, kteří přírodu spíše spásají, než malují.

V galerii Bernheim jeune

v rue Richepanse velmi zajímavá výstava *Chamaillarda*, věrného žáka Gauguinova, silného, prostého, pravdivého krajináře Bretagne, který se učil svojí esteticí i technice u mistra v Pont-Aventu. Jeho naivně bohatá paleta polévá jakousi slavnostní velikostí i nejprostší krajinu založenou na zjednodušujícím zření, na architektonice pevné linie. Vedle motivů bretoňských vystavuje i obrazy z Touraine a z Pyrenejí. — V galerii Vollardově výstava ruského malíře v Paříži žijícího, *Tarchova*, ukázala tento krásný, výbojný talent ryze malířského nervu na postupu.

V *Havru* učiněn byl významný a šťastný pokus umělecké decentralisace. Skupina umělců, k níž náleží m. j. Bonnard, Cross, Denis, Girieud, Guérin, Guillaumin, Jourdain, Manguin, Matisse, Gaston Prunier, Vuillard a Signac, uspořádala v radnici významnou výstavu, k níž přispěli i Monet, Redon a Renoir, a jež se setkala s pěkným úspěchem.

V galerii *Weillové* vystavovalo v poslední době několik mladých talentů s velmi pěkným zdarem; jsou to zvláště Dufrenoy a Girieud, pak Bouche a Emile Roustan.

V galerii *Druetově* stojí za zaznamenání výstava *Eugena Bocha*, který se nese za velikorysou dekorativností, za harmonickými komposicemi velikých přírodních dojmů; jeho linie, třebas čerpaná z přírody, píše i hluboký vnitřní vztah autorův k sujetu; malíř dovede vložit do ní něco ze svého intenzivního vnitřního života, ze svojí opravdové melancholie.

Obvyklá výroční výstava Německého uměleckého svazu

(spojených německých Secesí), tentokráte do Výmaru položená, nepřesahuje vcelku slušné průměrné úrovně, ano někdy jí ani nedosahuje. Němci stále ještě provádějí leccaké sentimentálně naivní žonglérství, jen aby se vyhnuli tvrdému oříšku: *silné a celé malbě*, která platí sama sebou a nese v sobě samé důvod svého bytí. Různé koketování archaistickolyrické má přenést přes unum necessarium — tak u Vogelera, tak u Oskara Zwintschera z Drážďan, tak u jiných. Úroveň výstavy nesou starší malíři více méně hotoví, tak Trübner, tak Ludwig von Hofmann (jemný obraz koupajících se hochů), tak Zügel (dobrý animalista), tak Max Liebermann (s novým velmi šťastným řeckým krámem — malbou plnou nervy). Doře Hitzové podalil se

tentokrát velmi šťastný kus: portrét pí Hauptmannové — cele vyplněné plátno, bez zlomků a mrtvých míst. Lovis Corinth stále má víc bravury než vlastní síly; Breyer a Hummel učí se ovládat svoji nevelkou sféru stále pevněji; hrabě Leopold Kalckreuth jest poctivý až do těžkopádnosti — vůbec jest tato poctivost problematickou ctností mnohých a mnohých a nejen v Německu. Pankok podává některé starší práce, v nichž stojí pod vlivem Leiblovým. Amandus Faure obětuje velmi výlučně Lucienovi Simonovi. Hans Olde má dva dámské portréty těžké v přednesu a chudé kouzlem, Saša Schneider dvojí drzou a prázdnu banálností. Na této výstavě dostali se ke slovu více než jinde mladí: staré celebrity byly okupovány Londýnem, Mnichovem, Berlínem. Velikých celých talentů mezi nimi posud není, zato sem tam někdo, kdo slibuje a napůl plní. Theodor Brockhuysen stojí pod hvězdou van Goghovou — a ne ke svojí škodě. Max Beckmann v mladých mužích na mořském břehu má touhu po rytmické monumentalitě, která se může již opřít o velmi silné malířské umění. Celkem shoduje se všeska lepší německá kritika v tom, co první snad vycítili a pověděli Meier-Graefe a Karl Scheffler: německé malbě schází stále ještě *vlastní umělecká potence*: zřídka kdy jde se nad početnou výrobu a rozšafnou pracovitost. Karl Scheffler mluvil kdysi o „selské malbě, která vzniká a zaniká bez přízně Mus“. Dnes *Muther* soudí stejně a píše jen novou variantu k soudu Schefflerovu:

„Výmarská výstava čpí silně kompromisem. Kdybych byl lázán jako amateur po svém mínění, musil bych říci, že jest zde jen velmi málo zajímavých děl. V čem to jen vězí, že německé umění často bývá tak zoufale nudné? Zajisté ne v umělcích. Spíše v čemsi jiném, co jest — právě německé. Jako naše noviny bývají plny rozšafně psaných, ale bezpointových feuilletonů, tak naše výstavy plní se rozšafně malovanými, ale bezduchými obrazy. Nejčastěji chybí našim malířům esprit štětce, který se vznáší nad věcmi. Synthesa, kondensace motivu, svedení v podstatně se jim nedaří. Dostanou se zřídka nad prozaickou tíhu, nad solidní podání skutečnosti ve smyslu banálního naturalismu. Jediná kresba Guysova nebo Daumierova stojí mně z tohoto důvodu — jako výtažek kvintesence — výš než sedm osmin obrazů ve Výmaru spojených.“

Mezinárodní umělecká výstava mnichovské „Secese“ 1906

potvrzuje mně jen znova, co cítím již dávno: že cíle, které si položili příliš blízko příliš obratní, jsou naplněny a že teprve nyní cítí se náležitě jich malost a roste jistota, že by bylo bývalo lépe, kdyby nebyly nikdy ani kladeny. Postavíš-li se na stanovisko *technické zručnosti a hotovosti*, má snad výstava slušnou úroveň — ale co jest tím získáno? Nic než poznání, že technika smí býti jen podmínkou a předpokladem (nevyhnutelným, ovšem) — kde jest *vice*, znamená pak *málo*, zoufale málo, hotově nic. Mnichované malují dnes většinou dobře s jakousi hotovostí a soběstačností — a přitom nebo *proto* málo charakterně, málo umělecky, málo tvořivě, levně a pohodlně. *Bravura* má nahradit sílu a zatím nedovede než oklamati velmi nevědomé. Lidé rozhánějí se k širokým útokům a — odkrývají jen nedostatek a chudobu hlubších potencí i tvárných i duševních, Lidé, které by mohla zachránit

jen dlouhá a tuhá kázeň, *rád*, vydávají se předčasně s nedbale geniálníkou sebe-důvěrou do posie, odkud jsou smeteni prvním nárazem. A přitom tolik a tak zbytečného chytráctví, tolik laciných atelierových vtipů a vtipečků, tolik umělého parfumu, kde schází *vlastní atmosféra*, která vyznačuje z díla, nese je, přesvědčuje sama sebe o něm do samozřejmostí!

Z cizinců, kteří měli výstavě dodat aplombu, mnozí poslali opravdu jen svoje jméno — díla nechali doma. Tak bezmála *Besnard*, který vystavuje cosi, co se snad leskne — méně svítí a docela nic nehřeje. Tak úplně *J. E. Blanche* a *A. de la Gandara*, kteří bez zvláštní námahy dovedou se rozředit do absolutní bezchutnosti a nevyživnosti. *Cottet* poslal dvě města, dva pitoreskní subjekty, méně plnokrevné obrazy. *Gérarda Jacobsa* mraky nad vodami mají vzlet a sílu při solidnosti právě holandské. Před *Laverym* cítím, co vždycky: že vkus není prvořadou a vlastní čtností uměleckou, že jest jí síla a pathos. Z řady Angličanů má několik svoje kouzlo, svoji notu: tak *Priestman*, tak *Wilhers*; nejsou to studně, jen studánky, a nenapojí celých generací — ne, jistě ne, ale jsou svěží a nepretendují víc, než nač stačí. O několik sfér výš jest ovšem *Carrière*: nepretenduje nic a dává všecko. Poslal sem (nebo spíše: poslala sem jeho rodina) jen drobtý z jeho zázračného kvasu — a přitom *celá* díla umělecká, celější než největší a nejpretenciosnější mašinerie jiných, kteří k vyjádření své vnitřní chudoby potřebují neslýchané režie hmoty i citů. Strůjče opravdového mystického kvasu: nad nejmenším tvým odpadkem vládě ještě posvěcení celkové a žije v něm svátečnost celého hodu!

O Němcích hovoří se mi těžko: nejsnesitelnější jsou mně ještě Berličané, jsou alespoň prosti toho umělého laciného atelierového divadelnictví, kterým se polepují Mnichované, zkažení, tuším, do nevyhlášení pseudoklasickou a pseudoathénskou fraškou, kterou hráli pod svými mecenášskými potentáty. „Mnichovská renesance“ nevyplácí se nikomu, kdo jí naěpěl. A „moderní“, zdá se mně, neprovedli tu nic, než že novou lži přelepili starou. Tu je Berlín ve výhodě: tam běhají polonazi — ale ve vlastní kůži. Každým způsobem jest to lepší než nadýmat se ve vypůjčeném divadelním plášti.

Jaké pretenciosní banality dovedou vítězit v Mnichově, ukazuje *Stuck*: ten pán pracuje ve velkém a s rozmyslností moderního obchodního barona: zužitkovává několikrát každé svoji „ideje“, překládá ji do rozličných formátů a versí, vytěžuje ji zcela racionálně jako majetník dolů svoji šachtu. S ryze obchodní čiperností a zběžnou bravurou vede si *Leo Samberger*: vyrábí ve velkém studenou cestou t. zv. zajímavé hlavy starých pánů, různých hof- a baurátů, více méně zamračených s větší menší dávkou vlnitých vousů. *Kellerovy* moderní dámy vydražďují v slušném člověku všecky atavistické pudy. *Angelo Jank*, který býval snad z lepších, jest jen maloměstská paralela k opravdu velkoměstské a velkosvětské věrvě, která není Němcům dána. *Kalckreuthova* „Stodola“ není věru žádný malířský zážrak, ale zastavíš se vděčně a zotavuješ se z tolikeré — jak to říci? není jiného slova — neudnosti.

Slušní lidé, ano, jsou i mezi Němci, dokonce i mezi Mnichovany. Tak si mě zastavila velmi diskretní, čistě malířská práce *Hummelova*: malé děvčátko ve fauteuillu, šedá v zelené. *Hummel* má malířsky co říci a řekne to kultivovaným jazykem — měj svůj dík! *Nisslova* zátiší kostelní, gotické dřevorezby, mají svoje kouzlo,

pravda, ne právě bohaté. Dá se bez utrpení vidět nejedna práce *Levierova*, *Hübnerova*, *Hegenbarthova* a j. — ale jest to dost? Stačí to?

Oddělení plastické jest snad ještě slabší: mnoho rádo-by, mnoho intencí, málo vnitřního rytmu a vlastního tvárného tepla. *George Minneovo* tiché a cudné umění mluví zde řečí jaksí bázlivější a přitlumenější než jindy. V distanci za ním *Trubeckoj* jako by ztratil něco ze svojí nervnosti, kterou mně bývaly milé některé (ne všechny) jeho drobné práce, a jako by to byla sama rozkoš a sama chuť chvíle.

R. Hamann: Rembrandts Radierungen

Kniha, která jest s to uvéstí velmi dobře do hlubšího poznání nejen leptů Rembrandtových — této nejvlastnější jeho říše, jejímž je i zakladatelem i dovršitelem, v níž se podává nejceleji v tajemné trojici výtvarníka, básníka i myslitele — ale i celého jeho lidského i uměleckého rozvoje, jeho lidské tragiky a umělecké velikosti. Autor opisuje nejprve celou vnější sféru Rembrandtovy leptové tvorby a přechází pak k vlastnímu rozboru elementů formových, výrazových i duševních a symbolických. Kritika jeho někde jest spíše hloubáním, ale jinde uvědomuje si správné problémy, přes něž se rád přenáší příliš pohodlní. Celkem: nábadná kniha, která učí, že na Rembrandta musí se dívat zrak oživený alespoň odleskem toho temného faustovského ohně, který hořel v Rembrandtovi.

Z nové literatury rembrandtovské

nemůžeme nezmíniti se alespoň o některých publikacích. Na prvním místě jest to kniha předního německého znatele Rembrandtova, *Viléma Bodeho*, *Rembrandt und seine Zeitgenossen. Charakteristiky velikých mistrů holandské a vlámské školy v XVII. století*. (Lipsko 1906, nákladem E. A. Seemannovým, za 6 marek.) Bode podává tu výsledky svých dlouholetých studií historických, resultát obširných prací historických a obrazoználeckých, podrobných monografií a pojednání ryze odborných. Kniha, založená na bádání co nejužkostlivějším, má vzácné kvality historicky kritické i umělecké: jeho portréty větších i menších malířů-vrstevníků Rembrandtových jsou velmi životné, cítěné se zvláštní věcnou radostností a silou, prosty všeho zbytečného estetisování a moralisování. Mluví tu člověk výtvarné kultury, který dovedl i historickou vědu postavit do jejich služeb. Předpokládají ovšem čtenáře velmi vzdělaného, hodně obeznámeného s dějinami malířskými. — Lehčí stravou jsou a populárnější cíle sledují dvě knížky *Richarda Graula*: *Rembrandt. Eine Skizze* (se 14 barevnými reprodukcemi, v Lipsku 1906, náklad Seemannův, cena 3 marky) a *Fünftzig Zeichnungen von Rembrandt*. Vybrány a úvodem opatřeny od Richarda Graula (týmž nákladem za 3 marky). Mohou se pokládat za dobrý úvod k pracím Bodeovým a podávají přístupně výsledky nového bádání; u sbírky kreseb, které jsou velmi dobře vybrány, postrádám nerad velikostných údajů originálů, moment jistě velmi důležitý pro správnou představu právě zde. — Vilém Bode za spolupracovníctví Viléma Valentinera vydá ve 20 sešitech po půl